

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Br. Dokumenta: 23.19.1-2017-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJIM FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA REGULATIVNOG
AUTORITETA ŽELEZNICA ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31
DECEMBROM 2017

Priština, Maj 2018

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosovo je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da preko kvalitetnih revizija jačamo polaganje odgovornosti u javnoj upravi zarad korišćenje nacionalnih resursa na jedan efektivan, efikasan i ekonomičan način.

Mi obavljammo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije na javnom sektoru kao i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu polaganje odgovornosti javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o mišljenju revizije o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Regulativnog Autoriteta Železnica, u konsultaciji sa Pomoćnikom Generalnog Revizora Valbon Bytyqi koji je nadgledao reviziju.

Izveštaj je rezultat revizije izvršene od strane Vođe tima Edona Abazi-Demolli, i Član tima Lindita Ajeti pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Faruk Rrahmani.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Delokrug i metodologija revizije	6
2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	7
3 Finansijsko upravljanje i kontrola	10
4 Napredak u sprovođenju preporuka	14
5 Dobro upravljanje	15
Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR	17
Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina	20
Dodatak III: Pismo potvrđivanja	23

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjih finansijskih izveštaja Regulatornog Autoriteta Železnica za 2017 godinu, koja određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2017 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije, od datuma 16/04/2018.

Naša revizija se fokusira na:

Radnje koje su preduzete od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2017 godinu, određene su u zavisnosti kvaliteta unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Regulatornog Autoriteta Železnica.

Nacionalna Kancelarija Revizije ocenjuje visoki menadžment i osoblje Regulatornog Autoriteta Železnica za saradnju tokom procesa revizije.

Mišljenje Generalnog Revizora

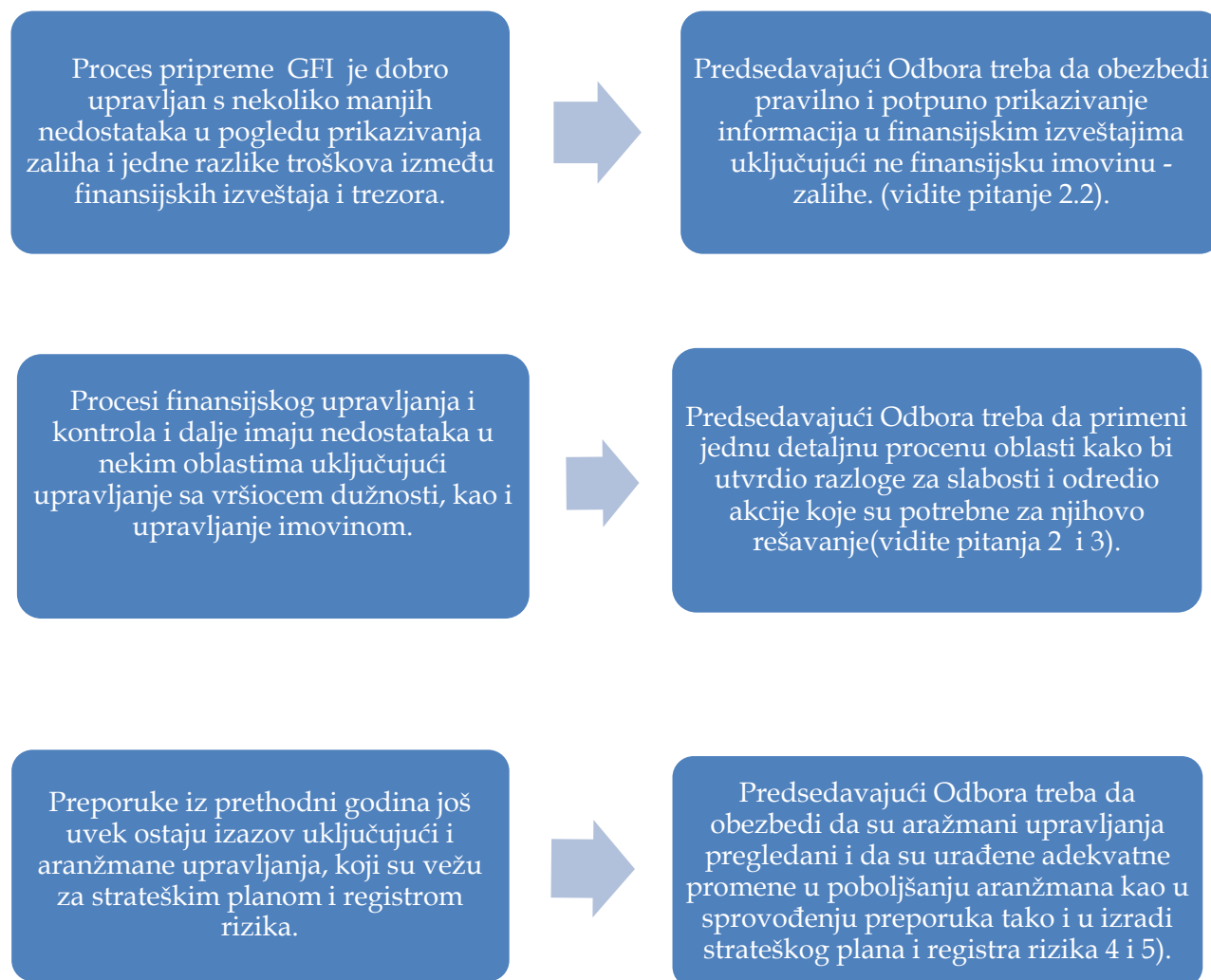
Ne modifikovano mišljenje

Godišnji Finansijski Izveštaji za 2017 godinu *predstavljaju objektivni i istinit prikaz* u svim materijalnim aspektima.

Za opširnije vidite Odeljak 2.1 ovog Izveštaja.

Dodatak I, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor Menadžmenta

Menadžment Regulatornog Autoriteta Železnica je uzeo u obzir i složio se sa detaljnim nalazima i zaključcima revizije i obavezao se da će adresirati date preporuke.

1 Delokrug i metodologija revizije

Uvod

Nacionalna Kancelarija Revizije (NKR) je odgovorna za obavljanje revizije regularnosti koje uključuje pregled i procenu finansijskih izveštaja i ostalih finansijskih podataka, kao i davanje mišljenja :

- Da li finansijski izveštaji daju pravilan i istinit prikaz finansijskih računa i pitanja za period revizije;
- Da li su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa važećim zakonima i pravilnicima:
- O usaglašenosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim pitanjima koje proističu iz ili se tiču revizije.

Preduzeti rad revizije zasnovan je na proceni rizika za reviziju Regulativnog Autoriteta Železnica (RAŽ). Analizirali smo aktivnosti RAŽ-a o tome do koje se mere možemo osloniti na menadžerskim kontrolama kako bi odredili nivo detaljnih testova, koji su potrebni za obezbeđivanje dokaza koji potkrepljuju mišljenje GR-a.

Odeljci u nastavku pružaju detaljniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na zapažanja i preporuke u svakoj oblasti pregleda. Odgovori Menadžmenta prema našim nalazima se mogu naći u Dodatku III.

Naši postupci su uključili pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva, nadovezane supstancijalne testove kao i nadovezani aranžmani upravljanja do one mere koje mi smatramo potrebnim za efektivno obavljanje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao sveobuhvatno odslikavanje svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje se mogu izvršiti na sistemima i postupcima koji su delovali.

---

2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usaglašenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Uzima se takođe u obzir izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog Službenika (GAS) i Glavnog Finansijskog Službenika (GFS), kada se GFI dostavljaju Ministarstvu Finansija.

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usaglašenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost Vladi da su im pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da se može preduzeti postupak revizije.

2.1 Mišljenje Revizije

Ne- modifikovano mišljenje

Revidirali smo GFI Regulatornog Autoriteta Železnica za godinu završno sa 31 Decembrom 2017, koji uključuju izveštaj prijema i isplata u gotovom novcu, izveštaj o izvršenju budžeta kao i objašnjavajuće, obelodanjivanja i ostale prateće izveštaje.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 Decembrom 2017, predstavljaju pravilan i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor (prema računovodstvu zasnovanom na gotovom novcu), Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima izmenjen i dopunjen Zakonom br. 03/L-221, br. 04/L-116, br. 04/L-194 i zakon, br. 05/L-063), i Uredbom MF, Br. 01/2017 o Godišnjem finansijskom izveštavanju budžetskih organizacija.

Osnova za Mišljenje

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Verujemo da su dokazi revizije koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše mišljenje.

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne upravljanjem za GFI

Generalni Direktor je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru – modifikovanog Finansijskog Izveštavanja na osnovu Računovodstva Gotovog Novca te je odgovoran za unutrašnje kontrole koje

menadžment određuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koja su uzrokovana bilo usred prevare bilo usred greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (izmenjen i dopunjen sa Zakonom br. 03/L-221, br. 04/L-116, br. 04/L-194 i zakon br. 05/L-063).

Generalni Direktor, je odgovoran za obezbeđivanje praćenje postupka finansijskog izveštavanja RAŽ-a.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja.

Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati svako materijalno pogrešno prikazivanje koje može postojati. Materijalno pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, pojedinačno ili u grupi mogu da utiču na odluke koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI kako usled prevare tako usled greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

2.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da RAŽ izveštava u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Usklađenost sa Pravilnikom MF. Br. 01/2017 o Godišnjem Izveštavanju od Budžetskih Organizacija;
- Zahteve ZUJFO br. 03/L-048 (izmenjen i dopunjen Zakonom br. 03/L-221, br. 04/L-116, br. 04/L-194 i zakon, br. 05/L-063));
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 01/2013 i br. 02/2013;
- Akcioni plan za adresiranje preporuka;
- Zahteve Postupaka za Finansijsko Upravljanje i Kontrolu (FUK); i
- Plan i završni izveštaj nabavke.

U kontekstu GFI mi imamo dva pitanja da pokrenemo:

- Kod Člana 14 Izveštaj o izvršenju budžeta - U koloni realizacije postoji razlika od 308€ između podataka ISFUK- a i GFI organizacije: i
- Kod Člana 19 - Izveštaj o ne finansijskoj imovini, zalihe - primećeno je da su zalihe precenjene za 5,061 €. Vrednost prikazani zaliha u GFI-u iznosila je 7,639€, a gde su u registar uključena sredstva koja su upisana u registar imovine ispod 1,000€. Stvarna vrednost zaliha prema unutrašnjim registrima iznosila je 2,578€.

Svi drugi zahtevi za izveštavanje kako u kontekstu GFI, tako i spoljnog izveštavanja su ispunjeni.

2.3 Preporuke u vezi sa Godišnjim Finansijskim Izveštajima

Za gore navedeno pitanje daje se preporuke kao u nastavku:

Preporuka 1 Predsedavajući Odbora, treba da obezbedi potpuno i pravilno prikazivanje informacija u Finansijskim izveštajima uključujući i ne finansijsku imovinu (zalihe). Takođe, treba postaviti efektivne procese da bi se potvrdilo da plan izrade GFI za 2018 godinu adresira sva pitanja vezana za usklađenost. Izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog i Finansijskog Službenika se ne treba potpisati osim ako su prema nacrtu GFI sprovedene sve potrebne kontrole.

3 Finansijsko upravljanje i kontrola

Uvod

Naš rad u vezi sa Finansijski Upravljanjem i Kontrolom (FUK), odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova u budžetskim organizacijama. Posebno je u fokusu revizije bilo i upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudski resursi kao i imovina i obaveze.

Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

U kontekstu finansijskih sistema, kontrole nad troškovima i prihodima su uglavnom snažne i primenjuju se na efektivan način.

Međutim, identifikovani su nedostaci u upravljanju pozicijama rukovodilaca sa vršiocem dužnosti koji rade preko rokova i u upravljanju imovinom, sa posebnim naglaskom kod evidencija zaliha i devalvacije imovine ispod 1,000€. Dalje potrebna su poboljšanja u ovim oblastima u cilju efikasnijeg upravljanja.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Razmotrili smo izvore budžetskih fondova, potrošnju fondova kao i prikupljene prihode prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Izvori budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ¹	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Izvori Fondova:	303,823	313,823	290,992	201,251	237,903
Grant Vlade -Budžet	303,823	313,823	290,992	201,251	237,903

Završni budžet je u poređenju sa početnim budžetom povećan za 10,000€, u kategoriji plata i dnevnica. Ovo povećanje je urađeno pregledom budžeta kao rezultat zahteva RAŽ -a, da bi pokrio troškove plata za Odbor, koji je formiran krajem 2016 godine.

RAŽ je tokom 2017 godine potrošila 93% završnog budžeta ili 290,992€, šta pokazuje da izvršenje budžeta ostaje na zadovoljavajućem nivou. I ispod se daju objašnjenja o trenutnom stanju.

¹ Završni Budžet - odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija

Tabela 2. Potrošnja fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama:	303,823	313,823	290,992	201,251	237,903
Plate i Dnevnice	177,744	187,744	180,726	124,918	123,270
Roba i Usluge	114,179	119,679	103,963	70,337	108,659
Komunalije	11,900	6,400	6,302	5,996	5,974

Objašnjenja o promjenama u budžetskim kategorijama su date u nastavku:

- Završni budžet u poređenju sa onim početnim za plate i dnevnice povećan je za 10,000€, a realizovan je sa 96%. Ovo povećanje je došlo zbog pokrivenosti troškova plata za Odbor, koji je imenovan krajem 2016 godine; i
- Povećanje završnog budžeta za robu i usluge sa 5,500€ je rezultat prenosa sredstava iz komunalnih usluga u ovu kategoriju. Realizacija za ovu oblast je 87%, dok je budžet za komunalne usluge realizovan sa 98%.

Preporuke

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3.2 Prihodi

RAŽ je po prvi puta počela da generiše prihode u 2017 godini, gde je prikupljeno 2,450€. Ovi prihodi se odnose na takse i novčane kazne, vezano za uređenje i bezbednosti železničkog saobraćaja.

Realizovani prihodi su od: taksi za aplikaciju i registraciju vozila, kao i naknadu za primenu i licenciranje vozača. Prikupljeni prihodi se prenosi u konsolidovani budžet. Mi smo testirali i potvrdili da se ovi prihodi prikupljaju i prijavljuju u skladu sa relevantnim zakonima.

Preporuka

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.3 Plate i dodaci

Plate i dodaci se isplaćuju putem jednog centralizovanog sistema kojim upravljano Ministarstvo Javne Uprave i MF. Prema beleškama ISFUK-a, budžet za kategoriju plate i dodaci je 187,744€, dok je realizacija troškova 180,726€.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.4 Upravljanje osobljem

Planirani broj osoblja je bio 24, dok je aktualni broj u Decembru 2017 godine bio 20, uključujući 15 zaposlenih u operativnoj jedinici i pet članova odbora, uključujući i predsednika Odbora, koji su imenovani od strane Skupštine Kosova.

Pitanje 2 – Pokrivanje rukovodeći pozicija sa vršiocem dužnosti

Nalaz Zakon o Civilnoj službi SHC -03 / L149, član 30, određuje da se jedna pozicija ne može održavati sa vršilaca dužnosti (VD) duže od tri meseca. Dve rukovodeće pozicije pokriva VD više od tri meseca. Od njih je jedna pozicija od Novembra 2016, a druga od Marta 2017 godine.

Važno je napomenuti da je pozicija Direktora Uprave izabrana u Aprilu 2018 godine, dok je ona Generalni Direktora² iako je izabrana u Oktobru 2017 godine od strane Odbora, naknadno je otkazana nakon žalbi³ i nastavlja da se održava sa VD.

Rizik Upravljanje VD izvan zakonskih rokova povećava rizik da imenovani službenici mogu da se suoče sa preprekama u obavljanju dužnosti i odgovornosti u odnosu na zahteve. To podrazumeva da se odgovornost i polaganje odgovornosti na poslu ne zanemari i sve ovo se odražava u neefikasnom upravljanju.

Preporuka 2 Predsedavajući Odbora, treba da obezbedi da se preduzmu sve mere kako bi se održivo rešenje u skladu sa zakonskim zahtevima. Iz ovoga, vodite računa da se vodeće pozicije ne koriste sa UD-om izvan rokova jer to ima odlučujući uticaj na funkcionisanje kontrola i postizanje ciljeva.

---

² Procedure regrutacije Generalnog Direktora obavlja MJU, a odluku donosi RAŽ.

³ Zbog proceduralnih propusta od strane MJU-a, u Januaru 2018 godine Nezavisni Nadzorni Odbor je poništio odluku Odbora.

3.5 Robe i usluge, kao i komunalije

Završni budžet za robe i usluge uključujući i komunalije u 2017 godini je bio 126,079€. Sa toga budžeta je potrošeno 110,266€. Mi smo pregledali postupak kupovine primljene robe ili usluge. Iz ovih testova, cenimo da je RAŽ uspjela da sprovodi zakonske zahteve, bilo finansijske ili nabavne.

Preporuka

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3.6 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Neto vrednost kapitalne imovine obelodanjene u GFI-u iznosila je 12,058€. Dok je ne-kapitalna imovina bila 8,550€, a vrednost zaliha bila je 7,639€.

Pregledali smo da li je postupak registracije i način vođenja evidencije u skladu sa zahtevima MF br. 02/2013 o upravljanju ne finansijske imovine u budžetskim organizacijama, postupku inventarizacije, obezvređivanje i fizičkom postojanju imovine.

Pitanje 3 - Ne obezvređivanje imovine iz sistema e-imovina

Nalaz Iako je menadžment uputio zahtev MJU-u za pravilno funkcionisanje sistema e-imovina, primetili smo da neto vrednost imovine ispod 1,000€ nije tačna, zbog čega sistem nije izračunavao obezvređivanje. Kao rezultat toga, informacije o imovini ispod 1,000€ u GFI prikazani su u bruto vrednosti, uključujući njihovu obezvređenu vrednost.

Rizik Nedostatak pravilnog funkcionisanja sistema e-imovine i ne obezvređivanje imovine prema pravilniku 02/2013 o upravljanju imovinom utiče na precenjivanje imovine i nepravilno prikazivanje u GFI.

Preporuka 3 Predsedavajući Odbora, treba da nastavi sa saradnjom i naporima sa MJU kako bi se osigurao da se obezvređivanje imovine vrši u skladu sa važećim propisom i da se obezbedi tačno izveštavanje o njihovoj vrednosti u GFI.

3.7 Neizmirene obaveze

Izveštaj neizmirenih obaveza prema snabdevačima je na kraju 2017 godine je bio u iznosu od 1,359€ od toga 810€ su neizmirene obaveze iz kategorije robe i usluge, dok 549€ za komunalije. Svi ovi računi primljeni su tokom decembra, za primljene usluge za 2017 godinu. RAŽ je izveštavala na redovnim mesečnim osnovama za neizmirene obaveze.

Preporuke

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

---

4 Napredak u sprovođenju preporuka

Naš izveštaj revizije za GFI-a RAŽ-a za 2016 godinu, rezultirao je sa sedam glavnih preporuka. Menadžment je preduzeo delovanja za adresiranje podignuti pitanja, međutim još uvek ostaje izazov njihovo potpuno sprovođenje.

Do kraja naše revizije za 2017 godinu, sprovedene su tri preporuke; dve su u procesu sprovođenja a dve još uvek nisu sprovedene. Takođe od 2015 godine dve preporuke su prenete od kojih je jedna u procesu sprovođenja dok preporuka vezana za registar rizika i ove godine ostaje ne sproveden.

Za detaljniji opis preporuka i kako su one tretirane pogledajte Dodatak II.

Pitanje 4 - Sprovođenje preporuka iz prethodni godina

Nalaz	Uprkos napretku i angažovanje menadžera da se date preporuke sprovedu, veliki broj njih ostaje u procesu sprovođenja ili se ne sprovodi. Ne sprovedene preporuke odnose se na upravljanje imovinom (zalihe i obezvređivanje imovine u e-imovina), nedostatak strateškog plana i registra rizika.
Rizik	Nepotpuno sprovođenje preporuka povećava rizik od daljeg prisustva istih nedostataka i može dovesti do neprekidne neefikasnosti kontrola i poteškoća u ispunjavanju ciljeva.
Preporuka 4	Predsedavajući Odbora, treba da razmotri i analizira uzroke ne sprovedenih preporuka, i da odredi novi rok sa odgovornim osobljem za njihovu primenu, fokusirajući se prvenstveno na najvažnije oblasti. Napredak u sprovođenju preporuka treba dosljedno pratiti.

5 Dobro upravljanje

Uvod

Dobro upravljanje podrazumeva osnovna načela polaganja odgovornosti, efektivnost kontrola, upravljanje rizicima, nezavisnost unutrašnje revizije, koordinaciju NKR a unutrašnjom revizijom i dobrim upravljanjem javnom imovinom.

Ključna pokazatelj u podršci efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje do koje mere menadžment preduzima radnje za poboljšanje postojećih procesa i kontrola. Nivo ispunjavanja zahteva FUK od strane budžetskih organizacija se nadzire i preko popunjavanja kontrolnih spiskova samo-ocenjivanja koji se popunjavaju od strane svih budžetskih organizacija, a na kraju godine se podnose MF.

Posebne oblasti našeg pregleda u vezi sa dobrim upravljanjem bile su i proces polaganja odgovornosti i upravljanje rizicima, dok su ostale komponente tretirane u okviru gore navedenih poglavlja ili pod-poglavlja ovog izveštaja.

Opšti zaključak o upravljanju

RAŽ generalno ima dobre kontrole u odnosu na svoje zakonske obaveze. Finansijsko upravljanje i kontrola dokazali su dobar proces pregleda i sigurnosti u primeni zakonodavstva i drugih procesa kontrole.

Neki aspekti upravljanja zahtevaju poboljšanja, posebno u pogledu izrade strateškog plana i registra rizika. RAŽ je uradila određeni napredak u sprovođenju preporuka iz ove oblasti. Međutim, registar e-iovina i onaj zaliha zahtevaju daljna poboljšanja.

5.1 Sistem unutrašnje revizije

Prema AU br. 23/2009 o osnivanje i funkcionisanju Jedinice unutrašnje revizije (JUR), RAŽ ne ispunjava kriterijume osnivanje ove jedinice.

Preporuka

Nemamo preporuka u ovoj oblasti.

5.2 Menadžersko izveštavanje, polaganje odgovornosti i upravljanje rizikom

Za dobro planiranje redovnog nadzora aktivnosti i za omogućavanje efektivnog odlučivanja, menadžmentu je potrebno da poseduje/dobije redovne izveštaje. Polaganje odgovornosti kao proces je ujedno i prihvatanje odgovornosti, održavanje osoba odgovornim za njihove radnje kao i za obelodanjivanje rezultata na transparentan način. A, upravljanje rizikom je proces koji se tiče identifikovanja, analize, procene i radnji/mera menadžmenta da kontroliše i da reaguje prema rizicima koji dovode u opasnost organizaciju.

Iako je menadžment primenio niz unutrašnjih kontrola da bi obezbedio da sistemi funkcionišu kako treba, međutim izrada registra rizika i strateškog plana ostaje i dalje pitanje koje treba poboljšati.

Pitanje 5 – Nedostatak registra rizika i strateškog plana

Nalaz RAŽ nije izradila registar rizika, kao šta se zahteva pravilima FUK-a. Shodno tome, RAŽ je delovala bez analiziranja i identifikacije rizika sa kojima se organizacija može suočiti tokom godine.

Takođe, do kraja naše revizije strateški plan još uvek nije izrađen. Inicijativne procedure započete su 2018 godine, ali još uvek nisu počeli sa formiranjem radnih grupa.

Rizik Nedostatak registara rizika i strateškog plana mogu sprečiti pravovremene odgovore na rizike sa kojima se suočava organizacija, bilo da se radi o unutrašnjem ili spoljnom okruženju. To zato što pro-aktivne akcije koje su potrebne da se spreči ili izbegnu uticaj takvih pitanja neće se preduzeti na planiran i sistematičan način.

Preporuka 5 Predsednik Odbora, treba da obezbedi da se preduzimaju konkretne aktivnosti u izradi strateškog plana i registra rizika, čime se obezbeđuje efikasno praćenje realizacije zahteva u ovoj oblasti.

Ovaj Izveštaj je prevod sa originalne verzije na albanskom jeziku. U slučaju nedoslednosti provladava verzija na albanskom jeziku.

Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Vrsta mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije – što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne i ranijih godina

Komponenta revizije	Preporuke koje su prenete iz 2015 godine	Sprovedene tokom 2017 godine	U procesu sprovođenja tokom 2017	Ne sprovedene
2.5.1 Procena rizika	Generalni Direktor treba osigurati da je direktna odgovornost za upravljanje rizikom delegirana kod određenog direktora, te da osigura mesečno izveštavanje o primeni preporuka u ovoj oblasti i o rizicima kojima se upravlja.			Nisu preduzete mere.
3.5 Upravljanje imovinom	Iako su preduzete neke mere od strane Generalnog Direktora, međutim iste se u cilju izbegavanja pomenutih pitanja trebaju adresirati kod novog odbora RAŽ. To podrazumeva i pravo praćenje imovine i osnovne opreme, kako bi prikazivanje imovine bilo pravilno te da se spreče moguće zloupotrebe		Preduzete su neke akcije, ali traže daljnja poboljšanja.	
Komponenta revizije	Preporuke koje su data za 2016 godinu	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
1.3 Preporuka za prvi deo izveštaja	Predsedavajući Odbora treba da osigura da je urađena analiza kako bi se odredili razlozi za Isticanjem Pitanja i da su postavljeni efikasni procesi kako bi se potvrdilo da plan izrade GFI-ja 2016 adresira sva pitanja koja se tiču za zahtevanim predstavljanjem i saglasnošću. To takođe treba da obuhvati pregled nacrtu GFI-ja od strane menadžmenta sa posebnim fokusom na oblasti sa visokim rizikom i/ili oblasti u kojima su identifikovane greške u prethodnim godinama. Izjava date od strane Glavnog Administrativnog Službenika i onog Finansijskog ne trebaju se predavati u MF, osim kada su se u nacrtu GFI-ja primenile sve potrebne kontrole.		U procesu sprovođenja, deo registra zaliha ostaje ne ispravljen(ova razlika nije materijalna za 2017).	

2.2 Upitnik samo-ocenjivanja	Predsedavajući Odbora treba da osigura da je aranžirano popunjavanje upitnika samo ocenjivanja i da je obavljeno adresiranje oblasti sa slabostima na pro aktivan način. Treba da se primeni jedan mehanizam koji bi potvrdio tačnost upitnika i koji bi obezbedio dodatnu dokumentaciju. Posebna važnost treba se posvetiti razvoju procesa upravljanja rizicima	Da		
2.3 Specifični pregledi upravljanja	Predsedavajući Odbora treba da preduzme konkretne mere ka procesu izrade strateškog plana , kao i da izradi akcioni plan za nadgledanje postizanja ciljeva uspostavljajući efikasne funkcije za nadgledanje napretka i rezultata.			Od 2018. godine formirala grupu za plan strategiju.
2.3.2 Unutrašnja organizacija	Predsedavajući Odbora treba da inicira pregled trenutne strukture u RAŽ-u kao i da predloži jedan organogram za usvajanje od strane Odbora ne dalje od 1 oktobra 2017-te godine. Subjekt pregleda Odbora trebaju biti sve operacije RAŽ- a koje se zahtevaju pregledati od strane Odbora i koje su se razvile tokom perioda isteka mandata prethodnog Odbora kako bi se obezbedilo da su u skladu sa pravilnicima i zakonskim zahtevima	Da		
3.1.1 Plate i dnevnice	Predsedavajući Odbora treba da ojača kontrole upravljanja osobljem kako bi osigurao harmonizaciju podataka i popunu dosijea osoblja kao i njihovo sistematsko ažuriranja i potpunu primenu ISULJR-a. Izazovi upotrebe ISULJR treba uputiti u saradnji sa Ministarstvom za Državnu upravu uključujući i obuku potrebnu za osoblje.		U procesu sprovođenja ISULJR je počeo da funkcioniše , i osoblje je u procesu unošenja podataka.	

3.1.2 Robe i usluge	Predsedavajući Odbora treba da ojača budžetske i kontrole nabavki kao i da osigura da se sredstva poseduju pre potpisivanja javnih ugovora. Nalozi za kupovinu trebaju se potpisivati nakon potpisivanja ugovora a pre prijema robe i/ili usluga	Da		
3.2 Imovina	Predsedavajući Odbora treba da pokrene i da zahteva pregled sistema e-iovina od stane Ministarstva za Javnu Administraciju kako bi se potvrdilo da taj sistem ispunjava uslove i obezbeđuje da registrovanje i upravljanje imovinom se odvija u skladu sa zahtevima pravilnika br. 02/2013. Takođe se trebaju osigurati potrebni treninzi za odgovorno osoblje RAŽ-a za sprovođenje tog sistema.			Nisu preduzete mere.

Dodatak III: Pismo potvrđivanja

Autoriteti Rregullativ i Hekurudhave

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm në Raportin e auditimit për vitin 2017 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Raportit/Pasqyrave Financiare të Autoritetit Rregullativ të Hekurudhave, për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

z. Shkelzen Qorri, U.d Drejtor i Përgjithshëm

Data: 25.Maj.2018, Pfishinë,

